

ЛІКАРСЬКІ СИРОПИ

ПОВІДОМЛЕННЯ І

Лікарські сиропи не втратили значення в арсеналі фармакотерапії хворих, зокрема з ураженнями органів дихання, шлунково-кишкового тракту, серцево-судинними розладами тощо. Приємний смак, запах, зовнішній вигляд лікарського препарату у формі сиропу позитивно впливають на загальний стан хворого. Високий рівень фармацевтичної та біологічної доступності сиропів, а отже і їх терапевтичної ефективності сприяють поширенню цієї лікарської форми.

На світовому фармацевтичному ринку лікарські сиропи представлені більше як 160 найменуваннями, виготовляються вони багатьма фармацевтичними фірмами, підприємствами, лабораторіями.

У формі сиропів призначають лікарські засоби різних фармакологічних груп, тому спектр їх застосування дуже широкий. Значну кількість різноманітних сиропів застосовують для лікування захворювань верхніх дихальних шляхів (гострі та хронічні бронхіти, ЛОР-запалення, бронхіальна астма, набряк слизової носа, грип). До складу таких лікарських сиропів входять відомі активні речовини муколітичної, бронхолітичної, протикашльової або відхаркувальної дії, а також їх поєднання [2, 6, 8].

Сучасний асортимент лікарських сиропів, рекомендованих у терапії захворювань верхніх дихальних шляхів, наведено у табл.

У формі лікарських сиропів часто застосовують антибіотики широкого спектра дії, сульфаніламідів. Так, для лікування інфекційно-запальних захворювань застосовуються сиропи Ampicilin Veluro та Klavocin, які містять антибіотики з групи напівсинтетичних пеніцилінів — ампіциліну тригідрат і амоксицилін у поєднанні з клавуланатом [4].

Rimactane-сироп з 2 % вмістом напівсинтетичного антибіотика рифампіцину призначають для лікування всіх форм туберкульозу. Однак у немовлят і недоношених дітей сироп Rimactane застосовують, лише при гострій потребі. З феноксиметилпеніциліном (4 800 000 — 22 500 000 ОД) створено чотири види сиропів (для дітей та дорослих) з торговельною назвою Ospen [8].

Розроблений фармацевтичною фірмою Pliva сироп Sumamed містить азитроміцин — перший представник нової підгрупи макролідів — азаміди. Період напіввивільнення азитроміцину становить 20 — 25 год, що дозволяє застосовувати препарат 1 раз на добу [6].

Класична фармакологічна комбінація сульфаметоксазол+триметоприм у формі сиропу має перевагу порівняно з таблетками. З цим поєднанням речовин знайшли широке застосування лікарські сиропи Rivoprim (Rivopharm), Sumetoprim (Egis), Vactrim (Roche), Vactoreduct (Azupharma) [2].

Для лікування сильної застуди та її симптомів лікарі часто призначають парацетамол, який входить до багатьох пероральних лікарських форм. З парацетамолом розроблено значну кількість жарознижувальних сиропів. Під торговельною назвою Paracetamol запропоновано сиропи лабораторій Sagmel, Elegant India, Rivopharm, а також зареєстровано такі парацетамолвмісні сиропи: Aldorol (CTS), Tailenol (McNeil), Ifimol (Unique), Mexalen (Merckle), Akamolteva (Teva), Efferalgan (UPSA). Дитячий сироп Tailenol cold містить комбінацію

Номенклатура лікарських сиропів, які застосовуються в комплексній терапії запальних захворювань верхніх дихальних шляхів

Назва сиропу (синоніми)	Активна (діюча) речовина	Фармакологічна дія
Ambroxol Ambrohexal, Ambrobene, Ambrolan, Ambrosan, Lasolvan, Mucobron, Halixot, Medovent	Амброксол	Муколітичний засіб з яскраво вираженим відхаркувальним ефектом
Bromhexin, Bromhexin 4, Bromhexin 10, Bromhexin Rivo	Бромгексин	Муколітичний та відхаркувальний засіб
Zedex	Бромгексин, декстрометорфан, амонію хлорид, ментол	Те ж
Instaril expectorant	Сальбутамол, бромгексин, фенілефрин	Бронхолітичний засіб, запобігає та купірує бронхоспазм
Ascoril	Сальбутамол, бромгексин, гвайфенезин, ментол	Те ж
Broncholytin, Bronchobru, Actifed, Protiazin, Traifed, Sudafed, Coldrex broncho, Tussin	(Псевдо)ефедрин, гвайфенезин	Муколітичний та відхаркувальний засіб
Karbocistein, Bronkatar, Drill expectorant, Mucopront, Mucosol, Mucodin, Bronchoclar, Fluditec	Карбоцистеїн	Муколітичний засіб
Coldact	Фенілпропаноламін, хлорфенаміну maleat	Муколітичний та відхаркувальний засіб
Farmix	Фенілпропаноламін, декстрометорфан, мепіраміну maleat, феніраміну maleat	Протизапальний засіб при ЛОР-захворюваннях
Sinecod	Бутамірат	Протикашльовий, відхаркувальний протизапальний засіб
Codipront	Кодеїн + фенілтосамін	Комбінований засіб, знижує збудження кашлевого центру
Paxeladine	Окселадин	Протикашльовий засіб центральної дії
Erespal	Фенспірид	Протикашльовий засіб
Dastosin	Диметорфан	Те ж
Terpone	Терпін, ефірні олії сосни, ньаули, евкаліпту	Муколітичний та відхаркувальний засіб
Kofol	Екстракти з Glycyrrhiza glabra, Piper longum, Viola odorata, Yunipegus communis, Curcuma longa тощо	Комбінований муколітичний та відхаркувальний засіб
Bronchicum	Витяжка з чабрецю, гриндемії, кореня первоцвіту, квіток шипшини, кореня пімпінели, мед	Муколітичний та відхаркувальний засіб
Доктор МОМ рослинний сироп від кашлю	Екстракти з Glycyrrhiza glabra, Inula racemosa, Piper cuber, Aloe barbadensis, ментол тощо	Те ж
Gedelix, Prospan	Екстракт листя плюща	»
Tussamag, Pertussinum	Екстракт чабрецю	»
Evcabal	Екстракт чабрецю, подорожника	»
Kuka syrup	Витяжки з Glycyrrhiza glabra, Piper longum, Mentha arventis тощо	»
Sirupus radices Glycyrrhizae	Екстракт солодкового кореня	»

парацетамолу з псевдоефедрином, прометазином та хлорфенаміном, а сироп Coldrex Night — поєднання парацетамолу, прометазину та декстрометорфану; обидва сиропи застосовуються як знеболюючі та протикашльові засоби [6, 7].

Для лікування алергічних ринітів, дерматозів, кропив'янки застосовують лікарські сиропи, які містять протиалергічні засоби. Так, кетотифен входить до складу сиропів Zaditen (Novartis), Ketof (Hexal), Ketotifen stada (Stada), Ketotifen rivo (Rivopharm). З кетотифену фумаратом створено сироп на Борщагівському хіміко-фармацевтичному заводі. Допоміжні речовини у складі сиропу — сорбітол, етанол 96 %, ніпагін, ніпазол — забезпечують високу стабільність та мінімальну мікробну контамінацію лікарської форми.

Для сучасного фармацевтичного ринку запропоновано такі протиалергічні сиропи: Klaritin (активна речовина — лоратадин (Schering-Plough), Peritol (ципрогептадину гідрохлорид (Egis)), Tavegil (клемастин (Novartis)), Rinopront (Mask) [8].

При хронічних закрепках широко використовують лактулозу, яка має проносну дію. Найефективнішою лікарською формою що забезпечує максимальний терапевтичний ефект лактулози, є сироп. Зарубіжними виробниками представлено такі проносні сиропи: Lactulosa (CSC LTD), Duphalak (Solvay Pharmaceuticals), Portalak (Belupo), Lisalack (Lisapharma) [5, 6]. При лікуванні сиропами з лактулозою рекомендовано їх розводити водою або фруктовим соком, що підвищує зручність і комфортність застосування.

Фармацевтичною компанією Krewel Meuselbach запропоновано проносний сироп Regulax, який містить сенозиди, отримані з касії вузьколистої. Застосовують препарат при атонічних закрепках різноманітної етіології.

Для лікування епілепсії та дитячих судом використовують фармацевтичні сиропи Деракіне (Sanofi), Convulex (Lannacher), «Ацедипрол» (ХФАТ «Органіка»). Активна речовина таких сиропів — вальпроєва кислота. Дитячий сироп Деракіне, який містить 5,7 % вальпроату натрію, рекомендують маленьким дітям і немовлятам з першої доби життя, тоді як таблетки Деракіне призначають дітям з масою понад 25 кг [2, 3].

Вітамінно-мінеральні сиропи, розроблені зарубіжними виробниками, приємні на смак, мають фруктовий запах і містять основні вітаміни для стимуляції біохімічних процесів в організмі, а також мінерали та мікроелементи. Сиропи Alvitil (Solvay Pharmaceuticals), Kiddi (Pharmaton), Ipkavit (UPSA), Leciton та Picovit (KRKA), Sana-Sol (Nicomed), Unicap (Pharmacia Upjohn) використовують при поганому апетиті, як вітаміно-мінеральну добавку до їжі, як добавку при лікуванні антибіотиками.

Для підвищення життєдіяльності ослаблених хворих застосовують сироп Gumet P (Horison Multiplan), який містить гумінові кислоти та мікроелементи, комплекс яких має біостимулюючу активність [2].

Компенсацію дефіциту заліза в організмі забезпечує введення у цукровий сироп диспергованого комплексу заліза сульфату та серину, які добре засвоюються організмом [4, 6]. Таку комбінацію пропонує фірма Merckle — сироп Aktiferrin, та Київський вітамінний завод, що виробляє сироп «Ферумаксин».

Залишаються у практиці лікарів відомі сиропи вітчизняних виробників — «Холосас» (ВАТ «Вітаміни»), сироп крушини (Луганський хіміко-фармацевтичний завод), сироп плодів шипшини (Кіровоградська фармацевтична фабрика), сироп фламікару з плодів горобини (АТ «Галичфарм») [1, 4].

Для заспокоєння людини, яка перебуває у збудженому стані, застосовується фармацевтичний сироп Atarax (USB S.A.), до складу якого входить гідроксизину гідрохлорид [8].

Як протизапальний засіб для полегшення болю і дискомфорту при невралгії, міозиті, артриті, грипі запропоновано комбінований сироп Akti-5 (Pierre

Fabre) та Vrufen (Knoll). У складі Akti-5 міститься поєднання активних речовин: деанолу глутамату, лізину гідрохлориду, кальцію глюконоглюкогептонату, кислоти фосфорної. Vrufen — сироп з 2 % вмістом ібупрофену рекомендується як нестероїдний протизапальний засіб у комплексній терапії запальних уражень опорно-рухового апарату [2].

Лікарський сироп протиблювотної дії Zofran містить ондансетрон, який запобігає блювотному рефлексу після протипухлиної терапії [2]. Виробник — фармацевтична компанія Glaxo Wellcome.

Запропоновано дитячий сироп Aritussik (Aripol Krakow) з соснового меду, до якого включено калію сульфат. Рекомендується дітям як постачальник іонів калію при його дефіциті та при аритмії [7].

Для профілактики і лікування первинних стадій ураження СНІДом створено противірусний препарат Retrovir (Glaxo Wellcome), який містить активну речовину цидовудин в кількості 10 мг в 1 мл сиропу [8].

При цукровому діабеті та ожирінні застосовують сироп Zukli (Berlin-Chemie), який водночас є замінником цукру. Одна чайна ложка сиропу замінює 66 г цукру [6].

Висновок

Створення та впровадження в медичну практику лікарських сиропів є актуальним і перспективним. Зазначений напрямок фармацевтичної технології особливо важливий для вітчизняної охорони здоров'я у зв'язку з назрілою необхідністю пошуку нових дитячих та геронтологічних лікарських форм.

1. Довідник нових лікарських засобів / За ред. *Б.А.Самури*. — К.: РВЦ «Проза», 1993. — 800 с.
2. Компендиум 2000/2001. Лекарственные препараты / Под ред. *В.Н.Коноваленко, А.П.Викторова*. — К.: Морион, 2000. — 145 с.
3. *Листопад А.* // Провизор. — 1999. — № 20. — С. 31–35.
4. *Машковский М.Д.* Лекарственные средства: 13-е изд. — Х.: Торсинг, 1997. — Т. 1. — 560 с.; Т. 2. — 592 с.
5. *Панфилова А.Л.* // Провизор. — 2001. — № 5. — С. 14–16.
6. Справочник Видаль. Лекарственные препараты в России. — М.: ЗАО АстраФармСервис, 2001. — 153 с.
7. *Усов И.Н., Фурсевич В.М., Кевра М.К.* Фармакорепециптурный справочник педиатра. — М.: Высш. шк., 1990. — 600 с.
8. Фарминдекс-98. Лекарственные препараты / Под ред. *В.Н.Коноваленко, А.П.Викторова*. — К.: Морион, 1998. — 1087 с.

Надійшла до редакції 11.06.2001.

Е.А.Салий, В.А.Головкин

ЛЕКАРСТВЕННЫЕ СИРОПЫ

Сообщение I

На основании анализа и обобщения, данных литературы показано, что разработка фармацевтических препаратов в форме лекарственных сиропов является актуальным и перспективным направлением, особенно в связи с назревшей необходимостью поиска новых детских и геронтологических лекарственных форм.

О.О.Салий, В.А.Головкин

MEDICAL SYRUPS

Report I

SUMMARY

On the grounds of analysis and generalization of literary data the following is found out. Working out pharmaceutical preparations in the form of medicinal syrups is actual and perspective trend, especially now, when it is necessary to search new medicinal form for children and gerontological ones.